

Miðvikan

Sverri Mortensen 90 ár: Gjørdist sangari á gamalsaldri

Tann 19. mars verður Sverri Mortensen á Argjum 90 ár. Sum eina føðingardagsheilsan skal Sveri eiga hesa Miðvikuna við brotum úr hansara lívi, soleiðis sum hann sjálvur hevur greitt frá

“Teir fyra” á rundum føðingardeggi hjá Jonu Henriksen. V.f. Sverri, Enok Dam, Thomas Thomasen og Kristoffur Joensen.

Sverri og Tomina á yngri árum

Ofta er tað av tilvild, at fólk kunnu gerast vinir, og tað var tað eisini hjá okkum. Sverri plagdi at svimja saman við Olafi, sum arbeiddi á fiskimannafelagnum í 35 ár. Teir blivu ógvuliga væl, og Sverri kom onkuntíð inn á gólvið á skrivstovuni. Tá komu vit eisini at kennast og blivu eisini vinir.

Sverri er ein fróðarmaður, og hann hevði mangt ikastið til FF-blaðið í sínari tíð og eisini til mína skrivning í Sosialinum.

Nakað av hesum greiddi Sverri eisini frá í áhugaverdari samrøðu við Jógvan Arge fyri kortum.

Næstýngstur av 12 systkjum

Sverri hevur í FF-blaðnum greitt soleiðis frá um sína ætt:

Eg var næstýngstur av brøðrunum, vit vóru 9 dreingir og triggjar systrar.

Systkini vóru Daniel Pauli (Palli) f. 1903, Christianna Elisabeth (Betta) f. 1905, Niels Holm f. 1907, Martin f. 1908, Richard f. 1913, Johannes f. 1915, Maja f. 1916, Óli f. 1917, Napoleon f. 1919, Frits f. 1920 og Dusina (Dus) f. 1923.

Systkini eru øll deyð.

Mamma mín, Rachel Mortensen, f. Jacobsen, var dóttir Niels Jacobsen úr Leynum. Mamma var sostatt langabbaðóttir kenda prestin Niels Lassen Holm og Maren Høye frá Skyum í Danmark.

Pápi mín var Mortan Johan Mortensen, sonur Dánial Paula

Mortensen (Gamli Palli á Argjum), sum var abbasonur Andrass Mortansson og Elspu Dánjalsdóttur, tey sum bygdu Argir.

Eg minnst sum smádrongur, at vit høvdu handil og telefonstöð. Eisini seldu vit breyð, sum var bakað heima, og vit seldu eisini brússukur, sum var gjørt heima. Egg og mjólk var eisini selt.

Í kjallaranum vóru tvær mjólkikýr. Tær skuldu fáa hoyggj, kraftfóður, vatn og har skuldi eisini sópast.

Eg kom at hugsa um, at orðtøk Sálamons, Kap. 31-10, passa so ógvuliga væl til mammu mína:

Ein dugandi kona, hvør finnur hana? Hon hevur hægri virði enn perlur. Hjarta mans hennara litur á hana. Hon ger honum gott og einki ilt allar ævidagar sínar. Kap. 31-13 Hon syrgir fyri ull og líni, og hugaliga arbeiða hennara hendur. Kap. 31-14 Hon er eins og keypmansins farmaskip, heintar føðsluna langvegis frá. Hon fer upp fyri dag, matskaffar húsfólki sínum, og gevur arbeidsskonum sín um setning teirra.

Eg nevndi frammanundan, at vit høvdu telefonstöð. Tá var ongin onnur telefon á Argjum, og sum børn máttu vit fara runt um bygdina við telefonboðum. Manglaði eitt og annað í handlinum, so varð man sendur inn til Havnar at keypa. Tá varð vanliga sagt: "Tú mást renna báðar vegir". Gjarna var farið eftir fossinum í Sandagerði fyri at vera skjótur aftur.

Vit argjadreingir plagdu at arbeiða í fiski hjá Hjalmar Kragesten. Hann plagdi at koyra eina hurð upp í erva á turkihúsinum á Rundingi, tá hann vildi hava okkum heim at breiða fiskin út á fiskastykkinum til turkingar.

Kirkjugongd

Í Argja bygdarsøgu hevur Havnar kirkja - til fyri árum síðani - verið gudshúsið hjá so at kalla allari bygdini. Tá tað ringdi á Bryggjubakka, og klokkan sendi síni kallandi ljóð um býar- og bygdarlagið, kveiktu málmklangurin somu kenslurnar í fólki her sum heiman fyri Sandá. Og tey áttu ta ásannan í barminum, at hetta var eisini teirra kirkja.

Um kirkjudyrnar í Havnar kirkju vórðu pinkubørnini hiðani úr bygdini borin til dópin. Um hesar dyr leiddust tey ungu at geva hvør øðrum hondina um trúskap - bæði fyri Guði og monnum. Um hesar dyr leitaðu tey at fáa sær andaliga barlast fram ígjøgnum lívið. Og um hesar somu dyr vóru mong hiðani av Argjum borin fyri seinastu ferð til hvíldar í móðurjörð.

Tann drúgva kirkjugøtan, illveður, brek og ellisvomm bóru mangan við sær, at lestur varð lisin heima. Tað mundi annars vera fastur siður í flestu heimum sunnudagarnar at lesa lestur fyri teimum, ið heima sótu í kirkjutíðini. Viðhvørt savnaðust tey í ymiskum heimum til lestur.

Soleiðis nevnið skyldmaðurin J.A. Arge í greinini - Erindringer fra et langt Liv - ein góðan sið hjá faðir sínum Niels L. Arge:

"Min Fader optog og fulgte en efter min Mening meget god Skik, idet han fra det første af, jeg kan huske, til sin høje Alder hver Nytaarsmorgen Kl. 7 samlede alle Arges og Argebues Beboere i sit Hjem til Bøn og Lester."

Hetta er hitt fyrsta, vit hoyra um, at bygdarfólkið savnast í einstøkum heimi at vera saman um Guðs orð. Áðrenn samkomuhús vórðu bygd her á staðnum, vita vit eisini um onnur hjún, sum lótu teirra heim vera karm um kristin fundarhald."

Við Ananu

Sverri fór 14 ára gamal í 1936 sum messudrongur við Ananu til Grønlands. Anana var móðurskip hjá 28 bátum, ið róðu út frá skipinum og avreiddu til tað. Hetta er størsta fiskivinnuátak í Føroya søgu við 160 monnum.

Tá ið teir koma heim aftur verður Anana seld av landinum. Tá fór Sverri út í heim at sigla við Ananu. Hann kom millum annað til India og til Ruslands í ringastu Stalin-tíðini.

Tað var bert ein tilvild, at Sverri ikki var burtur í heimi, tá ið heimsbardagin brast á. Hann fór seinni við einum svensku skipi, Formosa, sum sigldi millum Japan og Kina. Hetta dámdi pápanum einki, sum heimsstöðan var. Í 1938 var Sverri á

ferð avstað aftur eftir at hava verið heima í feriu. Tá lovaði pápin at skaffa Sverra lærupláss, um hann settist aftur. Tað gjørdi hann so. Hetta mundi eisini vera betri parturin við tí ragnaroki, sum brast á stutt eftir úti í heimi.

Sverri kom fyrst at arbeiða hjá Askham og síðan hjá Vilhelm Nielsen, har hann var restina av arbeidslívi, væl lýddur av øllum.

Pápin fórst við »Nýggjaberg«

Tann størsta einstaka vanlukkan, ið hendi føroyingum undir krígunum var, tá ið trolarin "Nýggjaberg" úr Miðvági hvarv við 21 monnum. Skipari var Mortan, pápi Sverra. Tann 12. februar 1942 fór Mortan avstað við "Nýggjaberg" yvir Suðurlandið á isfiskaveiðu, og teir ætlaðu so at landa í Aberdeen. Tað viðraði ikki so væl, og tann 3. mars lögdu teir seg at kroka undir Vestmannaoyggjum. Har lá eisini havnartrolarin Stella Argus. Á morgni tann 6. mars preiaði Mortan teir á Stella Argus og segði, at hann roknaði seg at hava 1200 kitt í lastini, hetta var gott, og at teir høvdu kol at fiska í tveir ella triggjar dagar afturat, og síðan skuldi farast til markna. Síðani frættist einki aftur frá "Nýggjaberg". Tað vóru ymsar gitingar um, hvat ið kundi hava verið hent, men kanningar hjá Niels Juel Arge seinni hava víst, at trolarin varð torpederaður.

Hetta var ein ræðulig vanlukka,